

TYSVÆR KOMMUNE

RESULTATOMRÅDET HELSE- OG
FØREBYGGING

Dato: 25.04.2014

Vår ref: 11640/2014
2012/624

Saksbehandlar: Jorid Vea Isdahl Tlf. 52 75 86 31

Arkiv:

Dykkar ref:

Det kongelige Helse- og omsorgsdepartement

Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER - HØRINGSUTTALE FRÅ TYSVÆR KOMMUNE

Tysvær formannskap er enig med Helse- og omsorgsdepartementet i at det er verdifullt for samfunnet at fastleger har høy etisk standard og reflekterer over etiske spørsmål. Menneskets rett til samvittighets- og religionsfrihet skal settes høyt. Samtidig er det svært viktig at fastlegens etiske standard og samvittighetsfrihet ikke hindrer pasientens rett til å motta helsetjenester de har behov for uten unødvendig ulempe. Tysvær kommune mener at en reservasjonsmulighet vil svekke kvinners rett til å motta helsetjenester på en måte som ikke virker diskriminerende. Unge kvinner som er kommet i en situasjon der abort er aktuelt, er allerede i en sårbar og vanskelig situasjon. Å gi fastlegen mulighet for å reservere seg mot henvisning til abort, vil være å påføre kvinner i denne situasjonen en ekstra belastning.

Kvinner bosatt i distriktene vil i tillegg få økt belastning sett i lys av legetetthet i distriktene, sammenlignet med byer/sentrale strøk.

Det er kommunens ansvar å sørge for at innbyggerne har tilgjengelige legetjenester for de som har rett til å motta tjenesten. Å overlate til kommunene å avgjøre fastlegens reservasjonsmulighet mot å henvise til abort, medfører en ulikhet i tilbudet til landets innbyggere innen førstelinjen i den offentlige helsetjenesten.

En eventuell reservasjonsrett vil medføre mer byråkrati for kommunene. Det vil noen steder bli krevende å sikre at det finnes ledige lister hos fastlegene, for å bistå kvinner som har rett til abort. I kommuner med få fastlegehjemler vil denne situasjonen potensielt bli vanskelig å håndtere.

I tillegg til økt belastning for kvinner, mener kommunen at en eventuell reservasjonsrett vil medføre økt byråkrati og ressursbruk i offentlig forvaltning som ikke kan forsvares sett i forhold til ovennevnte konsekvenser for innbyggerne. **Tysvær formannskap støtter derfor ikke Helse- og omsorgs-departementets forslag om å innføre reservasjonsmuligheter for fastleger.**

Aksdal 25.04.14

Jorid Vea Isdahl
Helse- og førebyggingssjef

Vedlegg:
Særutskrift - Høringsuttale om reservasjonsordning for fastleger

Dato: 06.03.2014
Saksnr.: 2012/624
Løpenr.: 6636/2014
Arkiv:
Sakshandsamar: Jorid Vea Isdahl

HØRINGSUTTALE OM RESERVASJONSORDNING FOR FASTLEGER

Saksnr	Utval	Møtedato
17/14	Levekårsutvalet	19.03.2014
27/14	Formannskapet	08.04.2014

RÅDMANNEN SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK:

Tysvær formannskap vedtar å sende høringsuttalelse om reservasjonsordning for fastleger slik rådmannen foreslår.

Arvid S. Vallestad
Rådmann

Jorid Vea Isdahl
Helse- og førebyggingssjef

BEHANDLING I LEVEKÅRSUTVALET - 19.03.2014

Tilleggsforslag fra Aud Irene Eikemo (AP) og Synnøve Lindanger (AP):

Dersom departementets forslag blir vedtatt, vil Tysvær kommune ikke tillate fastlegekontrakter som åpner for at fastleger kan reservere seg mot å henvise til abort.

5 stemmer Aud Irene Eikemo (AP), Synnøve Lindanger (AP), Frode H. Johnsen(H), Kirsti Hervik(H), Kjell Ingvar Bakken(FRP)

Forslag fra Arne Gjerde (pkt 1. og 2.) (H):

1. Tysvær kommune er samd i forslaget til endring i Helse- og omsorgstenesteloven, Pasient- og brukarrettighetsloven og tilhørende forskrifter som gir fastleger ein mulighet til å søke fritak fra å tilvise kvinner til abort ut frå samvittighetsgrunner.

2 stemmer Arne Gjerde(H), Svein Terje Brekke(KRF)

2. Dersom fastlegane får denne muligheten, må denne fastsettes i forskriftsform og gjelde nasjonalt og ikke overlates til den enkelte kommune.

6 stemmer Arne Gjerde(H), Svein Terje Brekke(KRF), Frode H. Johnsen(H), Kirsti Hervik(H), Sven Ivar Dybdal(SP), Kjell Ingvar Bakken(FRP)
(mot: V og AP)

Rådmannens forslag:

7 stemmer

Levekårsutvalet slutter seg til:

5 stemmer til Tilleggsforslaget:

Dersom departementets forslag blir vedtatt, vil Tysvær kommune ikke tillate fastlegekontrakter som åpner for at fastleger kan reservere seg mot å henvise til abort.

6 stemmer til pkt 2:

Dersom fastlegene får denne muligheten, må denne fastsettes i forskriftsform og gjelde nasjonalt og ikke overlates til den enkelte kommune.

7 stemmer til Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Tysvær formannskap vedtar å sende høringsuttalelse om reservasjonsordning for fastleger slik rådmannen foreslår.

BEHANDLING I FORMANNSKAPET - 08.04.2014

Ordfører Stakkestad (H) la fram følgjande forslag til vedtak:

1. Tysvær Formannskap støtter ikke Helse- og omsorgsdepartementet sitt forslag om å innføre reservasjonsmuligheter for fastlege.
2. Tysvær Formannskap vedtar å sende høringsuttalelse om reservasjonsordning for fastleger slik rådmannen foreslår.

Formannskapet vedtar med 7 mot 2 røyster (Aurdal, KrF og Austerheim, SP) ordføreren sitt framlegg.

VEDTAK I FORMANNSKAPET - 08.04.2014

1. Tysvær Formannskap støtter ikke Helse- og omsorgsdepartementet sitt forslag om å innføre reservasjonsmuligheter for fastlege.
2. Tysvær Formannskap vedtar å sende høringsuttalelse om reservasjonsordning for fastleger slik rådmannen foreslår.

SAKSUTGREIING:

Bakgrunn

I møte 19.02.2014 ba Levekårsutvalet rådmannen lage utkast til høringsuttalelse til Helse- og omsorgsdepartementets forslag om reservasjonsordning for fastlegene.

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring forslag til endringer i helse- og omsorgstjenesteloven samt pasient- og brukerrettighetsloven (hjemmel til å gi forskrifter om reservasjonsmulighet for fastleger og rett til å skifte fastlege ved reservasjon). Forslaget omfatter også endringer i fastlegeforskriften og forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen. Høringsfrist er satt til 30. april 2014.

Departementet foreslår å åpne for at kommuner kan inngå avtale om reservasjon med fastleger som av samvittighetsgrunner ikke ønsker å henvise kvinner til abort.

Forslaget bygger på forhandlinger mellom regjeringspartiene Høyre og FrP samt Krf, og det viser til vedtaket til Legeforeningens landsstyre om reservasjon. Det vises også til debatt om fastlegers reservasjonsmulighet og en gjennomgang av det juridiske grunnlaget for reservasjon, der departementet fant at fastlegeforskriften av 2001 ikke åpner for at fastleger med listansvar kan få adgang til å reservere seg mot å henvise til abort og assistert befruktning eller til å foreskrive eller sette inn prevensjon. Departementet informerte om dette i rundskriv I-4/2011 om reservasjon for leger i den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Spørsmålet om fastleger bør få mulighet til å reservere seg mot å henvise til abort og assistert befruktning og til å foreskrive eller sette inn prevensjon ble drøftet i Stålfset-utvalget, jfr. NOU 2013:1. Et flertall av utvalget ville ikke tilrå å gi fastleger slik reservasjonsrett.

Diskusjonen om reservasjon av samvittighetsgrunner for fastleger har først og fremst vært knyttet til fritak fra å henvise til assistert befruktning og abort og til å sette inn prevensjon. Spørsmålet om fastleger bør kunne reservere seg av samvittighetsgrunner handler om vern om samvittighetsfriheten på den ene siden og ivaretagelse av pasientens rettigheter på den andre siden. Det vises til departementets høringsnotat for nærmere utdyping (vedlagt).

Hovedinnholdet i departementets forslag:

- Endringer i lov og forskrift skal gi mulighet for fastleger til å reservere seg mot henvisning og behandling ved alvorlige samvittighetskonflikter knyttet til liv og død. Med alvorlige samvittighetskonflikter menes først og fremst abort.
- Endringen i lov vil også omfatte forskrifter om reservasjon mot aktiv dødshjelp dersom dette skulle bli tillatt.
- Forslag om endringer i lov og forskrift omfatter ikke reservasjon mot foreskriving eller innsetting av prevensjon eller henvisning til assistert befruktning.
- Forslaget omfatter en endring i pasient- og brukerrettighetsloven som skal gi grunnlag for forskrifter om utvidet rett til å skifte fastlege for kvinner som står på liste hos fastlege som har reservert seg mot henvisning til abort.
- Kommunen gis adgang til å inngå avtaler med fastleger om at disse kan reservere seg av samvittighetsgrunner mot å henvise kvinner til abort.

Høringsuttalelse fra Tysvær kommune

Tysvær formannskap er enig med Helse- og omsorgsdepartementet i at det er verdifullt for samfunnet at fastleger har høy etisk standard og reflekterer over etiske spørsmål. Menneskets rett til samvittighets- og religionsfrihet skal settes høyt. Samtidig er det svært viktig at fastlegens etiske standard og samvittighetsfrihet ikke hindrer pasientens rett til å motta helsetjenester de har behov for uten unødvendig ulempe. Tysvær kommune mener at en reservasjonsmulighet vil svekke kvinners rett til å motta helsetjenester på en måte som ikke virker diskriminerende. Unge kvinner som er kommet i en situasjon der abort er aktuelt, er allerede i en sårbar og vanskelig situasjon. Å gi fastlegen mulighet for å reservere seg mot henvisning til abort, vil være å påføre kvinner i denne situasjonen en ekstra belastning.

Kvinner bosatt i distriktene vil i tillegg få økt belastning sett i lys av legetetthet i distriktene, sammenlignet med byer/sentrale strøk.

Det er kommunens ansvar å sørge for at innbyggerne har tilgjengelige legetjenester for de som har rett til å motta tjenesten. Å overlate til kommunene å avgjøre fastlegens reservasjonsmulighet mot å henvise til abort, medfører en ulikhet i tilbudet til landets innbyggere innen førstelinjen i den offentlige helsetjenesten.

En eventuell reservasjonsrett vil medføre mer byråkrati for kommunene. Det vil noen steder bli krevende å sikre at det finnes ledige lister hos fastlegene, for å bistå kvinner som har rett til abort. I kommuner med få fastlegehjemler vil denne situasjonen potensielt bli vanskelig å håndtere.

I tillegg til økt belastning for kvinner, mener kommunen at en eventuell reservasjonsrett vil medføre økt byråkrati og ressursbruk i offentlig forvaltning som ikke kan forsvares sett i forhold til ovennevnte konsekvenser for innbyggerne. Tysvær formannskap støtter derfor ikke Helse- og omsorgsdepartementets forslag om å innføre reservasjonsmuligheter for fastleger.